

nen erä vesimittarien vuokrista ja korotettiin vedenmyynnistä kertyvien tulojen erää 23,000 markkaa. — Verotuksella hankittava määrä lopuksi vahvistettiin 687,605: 65 markaksi eli 38,369: 10 markkaa suuremmaksi kuin vuoden 1885 talousarviossa. — Tulosaäntöön liittyvässä muistutuksessa, joka vastasi viimeksi mainitun talousarvion yhdeksättä osastoa, lausuttiin, että vuoden 1882 uudisrakennus- ja järjestelylainasta oli jäljellä yhteensä 213,000 markan määrä, mistä 180,000 markkaa oli varattu reaalikoulutaloa ja 33,000 markkaa vanhan muonamakasiinin sisustamista varten.

Talousarviovaliokunnan ehdotuksesta kaupunginvaltuusto samalla päätti, että kaupungille tuleva osuus vuoden 1884 paloviinaverosta, 7,764: 17 markkaa, oli ensi sijassa käytettävä kansankirjaston ja lukusalin menojen suorittamiseen.

Talousarvion järjestelyn yhteydessä kaupunginvaltuusto niinkään talousarviovaliokunnan ehdotuksesta päätti, että vahvistettu vuoden 1886 talousarvio julkaistaisiin painosta.

Muista kaupunginvaltuuston talousarvion käsittelyn yhteydessä tekemistä päätöksistä tehdään selvää ¹⁾ toisessa paikassa tätä kertomusta.

C. Muut asiat.

Toimenpiteitä Runeberginpatsaan paljastamisen johdosta. Johan Ludvig Runebergin patsaan piakkoin tapahtuvan vihkimisen johdosta kaupunginvaltuusto asetti ²⁾ komitean, johon kuuluivat puheenjohtaja af Schultén sekä vtt Estlander ja af Lindfors, ehdottamaan, mihin toimenpiteisiin kaupungin taholta tämän johdosta olisi ryhdyttävä. Komitean ehdotuksen mukaisesti valtuusto sen jälkeen päätti ³⁾, että kaupunki ottaisi huolehtiakseen patsaan vastaisesta kunnossapidosta, sekä antoi komitealle tehtäväksi kaupungin kustannuksella huolehtia koristelusta ja musiikista paljastustilaisuudessa, minkä ohessa valtuusto valitsi puheenjohtaja af Schulténin tällöin kaupungin puolesta ottamaan vastaan muistopatsaan.

Myöhemmin komitea antoi kaupunginvaltuustolle selonteon toimenpiteistään patsaan paljastustilaisuudessa sekä tilityksen juhllisuuden kaupungille aiheuttamista kustannuksista, jotka olivat 2,097: 06 markkaa, siihen luettuna kustannukset Vänrikki Stoolin tarinain muistokappaleen jakamisesta komitean toimesta kaikille kaupungin kansakoulujen oppilaille. Kaupunginvaltuusto hyväksyi ⁴⁾ viimeksi mainitun toimenpiteen samoin kuin tilityksen kokonaisuudessaan.

Vtn Schybergsonin kirjallisen ehdotuksen johdosta kaupunginvaltuusto aikaisemmin oli päättänyt ⁵⁾ poistaa tileistä kaupungin saatavan erinäisistä Runeberginpatsaan paalutus- ja perustustöistä.

Toimenpiteitä keisarivierailun johdosta. Puheenjohtajan ehdotuksesta, joka oli tehty läänin kuvernöörin kehoituksesta, kaupunginvaltuusto päätti ⁶⁾ asettaa valiokunnan laatimaan ehdotusta toimenpiteiksi arvokkaan vastaanoton järjestämiseksi kaupungin taholta Heidän Majesteeteilleen Keisarille ja Keisarinnalle sen vierailun aikana, jonka he aikoivat kesällä tehdä kaupunkiin. Valiokunnan jäseniksi valittiin puheenjohtaja af Schultén

¹⁾ Ks. ss. 75, 103 ja 106. — ²⁾ Valt. pöytäk. 21 p. huhtik. 18 §. — ³⁾ S:n 28 p. huhtik. 8 §. — ⁴⁾ S:n 16 p. kesäk. 20 §. — ⁵⁾ S:n 21 p. huhtik. 17 §. — ⁶⁾ S:n 19 p. helmik. 15 §.

sekä vtt Brummer, af Lindfors, Gripenberg ja Grönqvist. Sen jälkeen antamassaan lausunnossa valiokunta alisti valtuuston hyväksyttäväksi odotetun vierailun juhlallisuuksien ohjelman. Siihen sisältyi ensiksikin kaupungin kaikkien edustavimpien osain, erikoisesti Eteläsataman, koristaminen lipuilla. N. s. Kappeliesplanaadin sisäänkäytävän kohdalle pystytettäisiin suurehko, runsaasti koristettu kunniaportti, ja pimeän tullessa koristukset valaistaisiin lukuisilla kirjavilla lyhdyillä ja sähköauringoilla. Kaupungin järjestämien juhlallisuuksien päänumero olisi ohjelman mukaan yleinen regatta eli kilpapurjehdus, jota varten kaupunki lupasi useita palkintoja, yhteensä 3,000 à 4,000 markkaa. Osallistumaan purjehdukseen kutsuttaisiin kaikki maan purjehdusseurat, ja kilpailujen päätyttyä tapahtuisi palkintojen jako Korkeasaassa, joka tätä tilaisuutta varten juhlallisesti koristettaisiin ja samoin kuin muut satamia ympäröivät saaret pimeän tultua valaistaisiin palavilla tervatynnyreillä. Valiokunta otaksui, että Heidän Keisarilliset Majesteettinsa, jotka tietävästi rakastivat merielämää, mielellään aluksestaan seuraisivat kilpailuja ja juhla-valaistuja satamia. Juhlallisuuksista aiheutuvat kustannukset olisi rahatoimikamarin tarpeen mukaan määrättävä maksettavaksi.

Asiaa esiteltäessä kaupunginvaltuusto hyväksyi ¹⁾ edellä selostetun juhlallisuuksien ohjelman, mutta lykkäsi seuraavaan kokoukseen valiokunnan niinikään ehdottaman ohjelman toteuttamisesta huolehtivan juhlatoimikunnan valitsemisen. Myöhemmin valtuusto valitsi ²⁾ juhlatoimikunnaksi samat henkilöt, jotka olivat olleet valiokunnan jäseninä.

Keisarivierailun jälkeen juhlatoimikunta antoi kaupunginvaltuustolle kertomuksen juhlallisuuksista ynnä tilityksen tarkoitusta varten käytetyistä rahavaroista, jotka nousivat yhteensä 39,500 markkaan. Kertomus ei antanut ³⁾ valtuustolle toimenpiteen aihetta.

Annetut vuosikertomukset. Rahatoimikamari lähetti ⁴⁾ kaupunginvaltuustolle painetun kertomuksen toiminnastaan vuonna 1883.

Kertomukset vuodesta 1884 antoivat holhouslautakunta ⁵⁾, kaupunginlääkäri ⁶⁾, palotoimikunta ⁷⁾, kansankirjaston ja lukusalin toimikunta ⁸⁾ sekä Sedmigradskyn pientenlastenkoulun ja Marian turvakodin johtokunta ⁹⁾. Näistä oli palotoimikunnan ja kansankirjaston ja lukusalin toimikunnan antamat kertomukset valtuuston päätöksen mukaan julkaistava painosta.

Samaten lähetti kaasuntarkastaja ¹⁰⁾ kertomuksen valaistusvuodesta 1884—85 ja kansakoulutarkastaja ¹¹⁾ kertomuksen lukuvuodesta 1884—85. Viimeksi mainittu kertomus oli valtuuston päätöksen mukaan painatettava.

Luettelo ratkaisemattomista asioista. Kaupunginvaltuuston diariin merkittyjen, joulukuun 31 p:nä 1884 ratkaisemattomien asiain luettelo, joka painettuna jaettiin valtuuston jäsenille, ei aiheuttanut ¹²⁾ toimenpidettä valtuuston taholta.

Luettelo edesmenneistä henkilöistä, jotka jättivät jälkeensä alaikäisiä ja turvattomia lapsia. Kaupungin ruotsalais-suomalaisen evankelis-luterilaisen seurakunnan kirkkoherranvirasto lähetti kaupunginvaltuustolle luettelon seurakuntaan kuuluneista henkilöistä, jotka olivat kuolleet vuo-

¹⁾ Valt. pöytäk. 3 p. maalisk. 7 §. — ²⁾ S:n 26 p. toukok. 21 §. — ³⁾ S:n 15 p. jouluk. 22 §. — ⁴⁾ S:n 20 p. tammik. 21 §. — ⁵⁾ S:n 3 p. maalisk. 2 §. — ⁶⁾ S:n 26 p. maalisk. 13 § ja 21 p. huhtik. 13 §. — ⁷⁾ S:n 21 p. huhtik. 6 §. — ⁸⁾ S:n 19 p. toukok. 3 §. — ⁹⁾ S:n 30 p. kesäk. 2 §. — ¹⁰⁾ S:n 3 p. syysk. 27 §. — ¹¹⁾ S:n 29 p. syysk. 2 §. — ¹²⁾ S:n 8 p. tammik. 4 §.

den 1884 jälkipuoliskon aikana ja jättäneet jälkeensä alaikäisiä ja turvattomia lapsia. Valtuusto jätti ¹⁾ luettelon holhouslautakunnalle.

Maistraatin uudestijärjestely. Maistraatti anoi kaupunginvaltuuston lausuntoa kunnallisormestari O. L. Palmgrenin ehdotuksesta, että maistraatti järjesteltäisiin uudestaan siten, että sen yksi kunnallisormestarinvirka ja yksi notaarinvirka lakkautettaisiin ja sen sijaan perustettaisiin nuoremman oikeusraatimiehenvirka, minkä takia myöskään erästä paraikaa avoimeksi julistettuna olevaa maistraatin notariuksenvirkkaa ei olisi täytettävä. Mainitun viran täyttämisen suhteen valtuusto hyväksyi ²⁾ maistraatin ehdotuksen; muuten esitys ynnä raastuvanoikeuden työjärjestyksen muuttamista koskeva asia ³⁾ lähetettiin ²⁾ valiokuntaan, johon kuuluivat vtt Lindberg, Borenus ja Nordman. Valiokunta ei antanut mietintöä kertomusvuoden aikana.

Raastuvanoikeuden työjärjestyksen muuttaminen. Yhteinen raastuvanoikeus ehdotti raastuvanoikeuden työjärjestyksestä muutettavaksi siten, että mainitun oikeuden ensimmäinen osasto yhdessä kokouksessa viikottain ottaisi käsiteltäväkseen rikosasioita, sekä että oikeuteen perustettaisiin tämän järjestelyn edellyttämä viides rikosasiainnotariuksenvirka 3,000 markan vuosipalkoin. Kaupunginvaltuusto lähetti ²⁾ tämän ehdotuksen ynnä maistraatin uudestijärjestelyä koskevan asian ⁴⁾ valiokuntaan ⁴⁾, joka kuitenkin ei vuoden varrella antanut mietintöään.

Maistraatin ja raastuvanoikeuden jäsenten ja notaarien virkaloma. Kaupunginvaltuusto oli vuonna 1884 pyytänyt ⁵⁾ rahatoimikamarilta lausuntoa siitä, oliko palkkaussääntöön merkittävää määrärahaa sijaisten palkkaamiseksi kesäkuukausien ajaksi maistraatin ja raastuvanoikeuden jäsenille, jotta näiden virastojen jäsenet ja notaarit voisivat saada lomaa kesän aikana. Tämän johdosta kamari otti vuonna 1885 antamaansa palkkaussääntöehdotukseen ⁶⁾ 400 markan ja 1,900 markan suuruiset määrärahat kesäloman järjestämiseksi maistraatin ja raastuvanoikeuden jäsenille ja notariuksille, ja myöskin valiokunta, joka tarkasti mainitun ehdotuksen, puolsi ⁷⁾ näitä määrärahoja. Asiaa esiteltäessä molemmat määrärahat kuitenkin poistettiin ⁸⁾ palkkaussäännöstä, mutta valtuusto lähetti raastuvanoikeuden työjärjestyksen muuttamista y. m. käsittelemään asetettuun valiokuntaan ⁴⁾ valtuustossa tehdyn ehdotuksen, että palkkaussäännön muistutukseen sisällytettäisiin määräys, jonka mukaan pormestarit ja raatimiehet olivat oikeutetut saamaan kuukauden kesäloman kesän aikana maistraatin ja yhteisen raastuvanoikeuden laatiman jaon mukaisesti sekä mainittujen virkamiesten ollessa velvolliset vaadittaessa asettamaan puolestaan hyväksytyt sijaiset.

Valiokunnan asiasta antama lausunto ei saapunut kertomusvuoden kuluessa.

Maistraatin aktuaarin virkaloma. Maistraatin aktuaarin, asessorinleski I. Öhrnbergin tekemän anomuksen saada kuukauden kesäloma kaupunginvaltuusto lähetti ²⁾ valiokuntaan, joka aikaisemmin oli asetettu laatimaan kaupungin palkansaajain palkkaussäännön ehdotusta ⁹⁾. Valiokunnan puollettua anomusta ja anottua määrärahaa sen mahdollistamiseksi valtuusto epäsi ⁸⁾ anomuksen.

¹⁾ Valt. pöytäk. 19 p. helmik. 3 §. — ²⁾ S:n 3 p. marrask. 3 §. — ³⁾ Ks. alempp. ⁴⁾ Ks. ylemp. — ⁵⁾ Ks. s. 27. — ⁶⁾ Valt. pain. asiakirj. n:o 2. — ⁷⁾ S:n s:n n:o 18. — ⁸⁾ Valt. pöytäk. 17 p. marrask. 1 §. — ⁹⁾ Ks. s. 26.

Raastuvanoikeuden siviilinotariuksen palkkausta koskeva riita-asia. Sit- ten kun raastuvanoikeuden siviilinotariukselle protokollasihteeri L. K. Prytzille anomuksesta elokuun 8 p:nä oli myönnetty ero siviilinotariuksen- virasta ja varatuomari K. G. M. Anthoni oli määrätty sitä hoitamaan, vii- meksi mainittu oli rahatoimikamarilta anonut toimenpidettä, jotta hän saisi nostaa virkaan liittyvän palkan siltä osalta elokuuta, jonka hän oli virkaa hoitanut. Kamari oli tämän johdosta kehoittanut protokollasih- teeri Prytziä, joka oli elokuun 1 p:nä saanut nostaa siviilinotariuksen palkan koko kuukaudelta, mutta ei ollut ollut virassa kauempaa kuin saman kuu- kauden 8 p:ään asti, maksamaan takaisin sen osan palkkaa, joka kohdistui mainitun päivän ja kuukauden lopun väliseen aikaan, mutta hän oli kiel- täytynyt noudattamasta kamarin kehoitusta. Samalla kuin kamari il- moitti tämän, kamari anoi kaupunginvaltuustolta valtuutusta määrätäk- seen varatuomari Anthonille maksettavaksi 97:78 markkaa elokuun 9 p:n ja saman kuukauden lopun välisen ajan palkkana, ja ehdotti samalla, että mainittu rahamäärä oikeudenkäyntitietä perittäisiin protokollasih- teeri Prytziltä. Asian periaatteellisen merkityksen tähden valtuusto ensin lähetti ¹⁾ asian valiokuntaan, johon kuuluivat vtt Borenius, Fellman ja Nordman.

Sen jälkeen antamassaan mietinnössä valiokunta viitaten kunink. kir- jeeseen vuodelta 1748 ja omaksuttuun käytäntöön lausui, että virkamies, joka erosi kesken kuukautta, oli oikeutettu pitämään sen palkkamäärän, joka hänelle oli maksettu kuukauden alussa, sekä että hänen seuraajalleen kuului palkka vasta seuraavan kuukauden alusta lukien, minkä tähden valiokunta puolestaan esitti, että rahatoimikamarin anomusta ei hyväk- syttäisi. Asiaa esiteltäessä valtuusto kuitenkin hyväksyi ²⁾ kamarin eh- dotuksen ja valtuutti sen ohessa kamarin kaupungin puolesta ajamaan ehdotettua oikeudenkäyntiasiaa.

Huutokauppalaitosta koskevien asetusten tarkastus. Erään huutokauppa- laitosta koskevan asian yhteydessä ³⁾ kaupunginvaltuusto antoi ⁴⁾ raha- toimikamarille tehtäväksi perehdyttyään huutokauppalaitosta koskeviin voimassa oleviin asetuksiin tutkia ja antaa valtuustolle lausunnon siitä, eikö näiden asetusten muuttaminen ollut tarpeen vaatimaa.

Lautakuntain ja valiokuntain vaalissa noudatettu menettely. Vt Wegelius antoi kaupunginvaltuustolle kirjallisen ehdotuksen, että valittaessa jä- seniä kaupungin lautakuntiin ja valiokuntiin noudatettaisiin sellaista järjestystä, että puheenjohtaja ensin esittäisi valmisteluvaliokunnan laati- man ehdokaslistan ja sen jälkeen antaisi valtuustolle tilaisuuden tuoda esiin muut mahdolliset ehdokkaat. Lähetettyään ⁵⁾ asian valmisteluvaliokuntaan valtuusto tämän valiokunnan ehdotuksen mukaisesti päätti ⁶⁾, että mil- loin valmisteluvaliokunta ehdotti jonkin erityisen valiokunnan asettamista jotakin kysymystä käsittelemään, sen myös tuli ehdottaa asetettavan valiokunnan kokoonpano, joka ennen vaalia esitettäisiin valtuutetuille; näillä olisi silloin samoin kuin myöskin, milloin jokin valiokunta asetettiin valtuuston ehdotuksesta tai lautakuntiin oli valittava jäseniä, täysi oi- keus nimetä ehdokkaita ilman että heidän sopivaisuudestaan sai keskus- tella.

¹⁾ Valt. pöytäk. 13 p. lokak. 15 §. — ²⁾ S:n 24 p. marrask. 2 §. — ³⁾ Ks. s. 77. — ⁴⁾ Valt. pöytäk. 3 p. marrask. 1 §. — ⁵⁾ S:n 24 p. marrask. 11 §. — ⁶⁾ S:n 1 p. jouluk. 5 §.

Rahatoimikamarin ohjesäännön muutos. Valiokunta, joka antoi mietinnön vuoden 1884 tilintarkastuskertomuksesta, otti mainitussa mietinnössä ¹⁾ uudestaan käsiteltäväkseen rahatoimikamarin tekemän, mutta kaupunginvaltuuston mainittuna vuonna hylkäämän ehdotuksen ²⁾ rahatoimikamarin ohjesäännön 13 §:n muuttamisesta siten, että m. m., ellei kunnallisverojen kannossa maksettavaksi erääntynyttä rahamäärää ollut suoritettu viimeistään kahdeksan päivän kuluessa kantoajan loppumisesta, tämä määrä ynnä sille 5 %:n korotus oli merkittävä jäämäluetteloon ja perittävä maksuvelvolliselta. Valiokunnan ehdotuksen mukaisesti valtuusto tällä kerralla päätti ³⁾ senaatilta anoa, että kamarin ohjesäännön 13 §:n mainittu kohta saisi seuraavan sanamuodon:

Vuotuisten verojen ja maksujen kannannassa noudatetaan, että sitten kun vuoden veroliput on jaettu, mikä pitää olla tehty vähintäänkin neljäätoista päivää ennen veron kantoa, maksunsuorituksen saa toimittaa kunakin arkipäivänä rahatoimikamarin konttorissa niinä aikoina, jolloin sitä pidetään yleisölle avoinna, kuitenkin niin, että verolipun mukaan määrättyssä veronkannossa maksettava määrä pitää olla suoritettu viimeistäänkin kahdeksan päivän kuluessa sen loppumisesta, sen uhalla laiminlyöneelle, että ei ainoastaan verolipun koko maksamaton määrä, heti sen jälkeen erääntyneenä, vaan myös, jos mainittu määrä on suurempi kuin kaksikymmentä markkaa, kaupunginkassalle tuleva viiden prosentin korotus rästituetteloon pannaan ja maksuvelvolliselta ulosotetaan; ollen ilmoitus tästä veronkantokuulutuksessa annettava ja verolippuihin painatettava.

Rahatoimikonttorin aukioloaika. Rahatoimikamarin esityksestä kaupunginvaltuusto päätti ⁴⁾, että rahatoimikonttori vuoden 1886 alusta oli pidettävä avoinna yleisölle klo $\frac{1}{2}$ 11—2 p. ja sitäpaitsi kantokausina klo 10— $\frac{1}{2}$ 11 ap. sekä kaksi tuntia iltapäivällä.

Palojärjestyksen muuttaminen. Palotoimikunnan kaupunginvaltuustolle antaman ehdotuksen eräiden muutosten tekemisestä voimassa olevaan palojärjestykseen valtuusto pani pöydälle ⁵⁾ päättäen, että asiaa koskevat asiakirjat oli painatettava ⁶⁾.

Työ- ja vaivaistalon saarnaajan asema. Talousarviovaliokunnan mietinnössään ⁷⁾ tekemästä ehdotuksesta kaupunginvaltuusto vuoden 1886 talousarvion järjestelyn yhteydessä päätti ⁸⁾ antaa rahatoimikamarille tehtäväksi antaa lausunnon mahdollisista toimenpiteistä siihen suuntaan, että työ- ja vaivaistalon velvollisuus pitää talossa saarnaajaa siirrettäisiin kirjokilliselle yhdyskunnalle.

Kansakoulujen terveydelliset olot. Kaupunginvaltuustolle annetussa kirjelmässä 33 kaupungin kansakoulujen opettajaa ja opettajatarta oheistaen lääketieteellisensiaatti L. W. Fagerlundin antaman lausunnon ⁹⁾ anoi, että pantaisiin toimeen kansakouluhuoneistojen terveydenhoidollisia oloja koskeva tutkimus ja että palkattaisiin lääkäri avustamaan kansakoulujohtokuntaa terveydenhoitokysymysten käsittelyssä. Valtuusto lähetti ¹⁰⁾ asian rahatoimikamariin, jonka hankittuaan lausunnot kansakoulujohtokunnalta ja terveydenhoitolautakunnalta tuli antaa valtuustolle asiaa koskeva ehdotus. Sen ohessa valtuutettiin kamari sen varalta, että katsottiin välttämättömäksi heti ryhtyä asian johdosta toimenpiteisiin, käyttämään tähän tarkoitukseen enintään 5,000 markkaa kaupungin varoja.

¹⁾ Valt. pain. asiakirj. n:o 19. — ²⁾ Ks. s. 23. — ³⁾ Valt. pöytäk. 3 p. marrask. 1 §. — ⁴⁾ S:n 15 p. jouluk. 9 §. — ⁵⁾ S:n 29 p. jouluk. 9 §. — ⁶⁾ Valt. pain. asiakirj. n:o 3 v:lta 1886. — ⁷⁾ S:n s:n n:o 23 v:lta 1885. — ⁸⁾ Valt. pöytäk. 29 p. jouluk. 1. §. — ⁹⁾ Julkaistu Suomen Lääkäriseuran asiakirjoissa v:lta 1885. — ¹⁰⁾ Valt. pöytäk. 16 p. kesäk. 2 §.

Kamarin tämän jälkeen anottua läänin kuvernööriltä lupaa eräiden muutostöiden suorittamiseen tontilla n:o 7 (talossa n:o 21) Kasarminkadun varrella sijaitsevassa kansakoulutalossa ja kuvernöörin vaadittua tästä asiasta valtuuston lausuntoa valtuusto puolsi ¹⁾ kamarin anomusta huomauttaen, että kamari tässä asiassa oli toiminut valtuustolta saamansa tehtävän puitteissa. — Pääkysymystä käsittelevä kamarin lausunto ei saapunut kertomusvuoden kuluessa.

Yläkansakoulujen luokkien suurimman sallitun oppilasmäärän vähentäminen. Kansakoulujohtokunnan esityksen kaupungin yläkansakoulujen suurimman luokkaa kohti sallitun oppilasmäärän alentamisesta 50:stä 40:een ja 8,530 markan määrärahan merkitsemisestä kaupungin vuoden 1886 menosääntöön tästä aiheutuvan kouluhuoneistojen vuokrain ja palkkausten kohoamisen takia kaupunginvaltuusto ensin yhdessä erinäisten muiden kansakouluasioita koskevien asiain ²⁾ kanssa lähetti ³⁾ valiokuntaan, johon kuuluivat vtt Höijer, Asp ja Grönqvist. Valiokunnan mietinnössään esittämän ehdotuksen mukaisesti valtuusto sen jälkeen päätti ⁴⁾ hyväksyä esityksen kaikilta osiltaan ja samalla antaa johtokunnalle tehtäväksi sekä laatia ehdotuksen valtuuston päätöksen mahdollisesti aiheuttamaksi kansakouluohjesäännön muutokseksi että myös antaa lausunnon siitä, olisiko puheena oleva ohjesääntö muiltakin osiltaan laadittava uudesta ajan vaatimukset huomioon ottaen.

Veiston opetuksen ottaminen käytäntöön kaupungin ylemmissä poikakansakouluissa. Kansakoulujohtokunta esitti, että kaupungin ylempiin poikakansakouluihin vuoden 1886 alusta otettaisiin puunveiston opettaja ynnä tälle apulainen sekä henkilö, joka opettaisi oppilaita paikkaamaan omia vaatteitaan, sekä että näiden henkilöiden palkkaamiseksi ja työaineitten hankkimiseksi mainitun vuoden talousarvioon merkittäisiin 3,563: 34 markan määräraha. Kaupunginvaltuuston lähetettyä ⁵⁾ asian valiokuntaan ⁶⁾, joka oli asetettu valmistelemaan eräitä kansakoulukysymyksiä, ja tämän mietinnössään puollettua esitystä valtuusto valiokunnan ehdotuksen mukaisesti päätti ⁷⁾ merkitä kaupungin vuoden 1886 menosääntöön mainitun suuruisen määrärahan veiston opetuksen käytäntöönottamiseksi ylemmissä poikakansakouluissa.

Itäisen Kaivopuiston rakennusjärjestys. Vuonna 1884 saamansa tehtävän ⁸⁾ mukaisesti rahatoimikamari vuonna 1885 antoi valtuustolle ehdotuksen Ulriikaporin kaivopuiston itäisen huvila-alueen rakennusjärjestykseksi sekä eräitä puiston aluetta esittäviä karttoja. Samalla kuin tämä ehdotus sellaisenaan hyväksyttiin, valtuusto päätti ⁹⁾ antaa kamarille tehtäväksi hankkia sille asianomaisesta paikasta vahvistuksen sekä suostumuksen puheena olevan huvila-alueen kaupunkiin liittämisen edellyttämään kaupunginasemakaavan muutokseen. Sen ohessa valtuusto antoi kamarille tehtäväksi, ennenkuin ehdotukselle anottiin vahvistusta, antaa nimet alueella oleville teille.

Rakennusjärjestysehdotus oli sisällykseltään seuraava:

Ulriikaporin kaivopuiston itäisen huvila-alueen rakennusjärjestys.

1 §. Kaivopuiston itäinen huvila-alue kuuluu sitä rakennusainetta silmällä pitäen, jota tontteja rakennettaessa saa käyttää, kolmanteen voimassa olevan kesäkuun 9

¹⁾ Valt. pöytäk. 3 p. syysk. 26 §. — ²⁾ Ks. s. 71 ja alemm. tällä sivulla — ³⁾ Valt. pöytäk. 24 p. marrask. 8 §. — ⁴⁾ S:n 15 p. jouluk. 19 §. — ⁵⁾ Ks. ylemp. tällä sivulla — ⁶⁾ Ks. s. 10. — ⁷⁾ Valt. pöytäk. 30 p. kesäk. 3 §.

p:nä 1875 vahvistetun Helsingin kaupungin rakennusjärjestyksen 10 §:ssä mainituista luokista.

2 §. Kaivopuiston itäiselle huvila-alueelle tulevaa rakennusta ei, milloin se joltakin osaltaan tehdään puusta, saa rakentaa useampi- kuin kaksikerroksiseksi, ei myöskään, jos se on kivistä, useampi- kuin kolmikerroksiseksi. Torneja y. m. saa sen lisäksi kuitenkin rakentaa, mikäli niissä ei ole tulisijaa.

Jos rakennus tehdään kaksikerroksiseksi ja yläkerros on puusta, pitää jokaiseen tämän kerroksen asuinhuoneistoon olla pääsy kaksista portaista.

3 §. Rakennus, olkoonpa se sitten asuinrakennus tai ulkokuone, on katettava kupari-, rauta-, lyijy- tai sinkkipellillä, liuskakivellä tai tiilestä tehdyillä kattolevyillä tai myös asfalttihuovalla, viimeksi mainitulla aineella kuitenkin ainoastaan niillä ehdoilla, jotka tarkemmin määrätään armollisessa julistuksessa tammikuun 16 p:ltä 1877.

Siellä missä kielletystä aineesta tehty katto jo on olemassa, saa sen toistaiseksi säilyttää, mutta kun se syystä tai toisesta vaatii uusimista, on katto tehtävä tässä edellä annettujen määräysten mukaisesti; joka tapauksessa tällainen katon uudistaminen on suoritettava asuinrakennuksissa viiden ja ulkokuoneissa kymmenen vuoden kuluessa tästä lukien.

4 §. Tontista ei saa yhteensä rakentaa suurempaa alaa kuin neljänneksen sen pinta-alasta, jolloin kuitenkin ei oteta huomioon vähäisiä ulkonemia, kuten pieniä avonaisia, katettuja tai katoksettomia portaita, kellarikäytäviä, parvekkeita ja muuta sellaista.

5 §. Tontille tulevaa rakennusta ei saa sijoittaa Kaivopuiston itäisen huvila-alueen asemakarttaan sinisellä merkityn rajaviivan ulkopuolelle, ei myöskään, ellei sellaista rajaviivaa ole, kahtakymmentäviittä jalkaa lähemmäksi huvila-alueen läpi kulkevaa päätietä, Itäistä lehtokujaa, eikä viittätoista jalkaa lähemmäksi muita yleisiä teitä.

Ulkokuoneita ei saa rakentaa näitä teitä, yleistä puistoa eikä merenrantaa päin.

6 §. Kaivopuiston itäiselle huvila-alueelle tulevan rakennuksen piirustus on laadittava voimassa olevassa kaupungin rakennusjärjestyksessä säädettyssä järjestyksessä samalla huomioon ottaen, että tontin sisälläkin olevaa rakennusta varten vaaditaan julkisivupiirustus.

7 §. Tonttia ei saa yleisen tien varrella eikä vähemmän kuin 25 jalan etäisyydellä siitä, ei myöskään merta eikä puistoa päin aidata muulla kuin harvalla aitauksella.

8 §. Kaivopuiston huvila-alueen yleiset tiet säilytetään toistaiseksi samassa kunnossa kuin tähän asti, ja sikäläisten tonttien omistajat ovat velvolliset yhteisesti pitämään nämä tiet kunnossa itsekunkin ottaessa tähän osaa tonttinsa pinta-alaa vastaavassa suhteessa.

9 §. Kaivopuiston itäisellä huvila-alueella ei mitään osaa tiestä saa käyttää rakennustarpeiden säilyttämiseen tai muuhun samanlaiseen tarkoitukseen, jota vastoin sellaisen varaston saa pitää tontilla niin kauan kuin rakennustoiminta siellä jatkuu.

10 §. Muuten noudatetaan Kaivopuiston itäisellä huvila-alueella edellä mainittua Helsingin kaupungin rakennusjärjestystä kesäkuun 9 p:ltä 1875 vahvistettuine muutoksineen tammikuun 20 p:ltä 1880, lukuun ottamatta kuitenkin 9, 15, 18, 19, 20, 21, 49 ja 50 §:ää, joita ei voida soveltaa Kaivopuistossa.

11 §. Tämä rakennusjärjestys tulee voimaan heti kun Kaivopuiston omistusoikeus on siirtynyt n. s. Kaivopuiston osakeyhtiöltä takaisin Helsingin kaupungille.

Puhtaanapitolaitoksen perustaminen. Terveystenhoitolautakunnan kaupunginvaltuustolle antaman esityksen puhtaanapitolaitoksen perustamisesta kaupunkiin, mihin esitykseen liittyi kaupungininsinööri F. O. Ehrströmin laatima asiaa koskeva yksityiskohtainen ehdotus laitoksen perustamis- ja käyttökustannuksia valaisevine laskelmineen, kaupunginvaltuusto pani pöydälle ¹⁾; asiaa koskevat asiakirjat oli painatettava ²⁾.

Virkaeroanomuksia. Filosofianmaisteri M. A. Wænerbergille myönnettiin ³⁾ anomuksestaan ero palomestarinvirasta lukien tammikuun 1 p:stä

¹⁾ Valt. pöytäk. 15 p. jouluk. 14 §. — ²⁾ Valt. pain. asiakirj. n:o 2 v:lta 1880. — ³⁾ Valt. pöytäk. 29 p. jouluk. 8 §.

1886, minkä jälkeen hän kuitenkin hoitaisi virkaa, kunnes uusi palomestari oli valittu.

Samaten myönnyttiin ¹⁾ lakitieteenkandidaatti, vapaaherra B. K. J. Langenskiöldin anomukseen saada ero kaupunginvaltuuston sihteerintoi-
mesta.

Aluelääkäriin vaali. Aluelääkäriin vaalissa lääketieteentohtori K. E. Lindénin sijaan, joka oli eronnut, valittiin ²⁾ siksi ajaksi, joka vielä oli jäljellä siitä kolmivuotiskaudesta, joksi hänet oli määrätty tätä virkaa hoitamaan, lääketieteellisensiaatti J. E. Juslin.

Naislääkäriin ottaminen kaupungin palvelukseen. Kaupunginvaltuusto lähetti ³⁾ talousarviovaliokuntaan vtn Runebergin kirjallisesti esittämän ehdotuksen, että kaupungin vuoden 1886 talousarvioon merkittäisiin 2,000 markan määräraha eikä vain 833: 35 markkaa naispuolisen lääkäriin palkkaamista varten, mikä ehdotus tiesi sitä, että neiti E. R. Heikel olisi otettava kaupungin palvelukseen vuoden 1886 loppuun saakka eikä vain mainitun vuoden kesäkuun 1 p:ään. Mainitun valiokunnan talousarviomietinnössään ⁴⁾ puollettua ehdotusta ja sen ohessa esitettyä, että valtuusto antaisi terveydenhoitolautakunnalle tehtäväksi antaa lausunnon siitä, miten pitkäksi ajaksi ja millaisin ehdoin neiti Heikel viimeksi mainitun ajankohdan jälkeen jatkuvasti voitiin pitää kaupungin palveluksessa olevana lääkäriinä, valtuusto talousarviota järjesteltäessä päätti ⁵⁾ evätä ehdotuksen määrärahan lisäämisestä, mutta hankkia mainitulta lautakunnalta lausunnon neiti Heikelin mahdollisesta ottamisesta toimeen mainitun ajankohdan jälkeen.

Kansankirjaston ja lukusalin kirjastonhoitajan vaali. Kansankirjaston ja lukusalin kirjastonhoitajaksi neljäksi lähimmäksi vuodeksi kesäkuun 1 p:stä lukien kaupunginvaltuusto valitsi ⁶⁾ kansakoulunopettaja F. J. Valbäckin.

Kansankirjaston inventoiminen. Edessä olevan kirjastonhoitajan vaihtumisen johdosta kaupunginvaltuusto valitsi ⁶⁾ kansankirjaston kirja-
varaston inventoijiksi kirjakauppias K. E. Holmin ja kansakoulunopettaja F. O. Dannholmin.

Sedmigradskyn pientenlastenkoulun ja Marian turvakodin tilintarkastajain vaali. Sedmigradskyn pientenlastenkoulun ja Marian turvakodin vuoden 1884 tilien tarkastajiksi kaupunginvaltuusto valitsi ⁷⁾ vtt Kurténin ja Kullhemin.

Apulaisinsinöörien valitseminen rakennuskonttoriin. Kaupunginvaltuuston päätettyä ⁸⁾ säilyttää rakennuskonttorin vanhemman ja nuoremman apulaisinsinöörin virat valittiin ⁹⁾ rahatoimikamarin esityksestä konttorin vanhemmaksi apulaisinsinööriksi insinööri C. G. Hausen, joka oikeutettiin palkankorotuksen saamiseksi lukemaan hyväkseen se aika, jonka hän jo oli tässä toimessa ollut eli helmikuun 20 p:stä 1883, ja nuoremaksi apulaisinsinööriksi vuoden 1888 loppuun insinööri, filosofianmaisteri O. A. N. Schultz.

Köyhäinasianajajan ottaminen kaupungin palvelukseen. Kaupunginvaltuusto oli vuonna 1884 lähettänyt ¹⁰⁾ valiokuntaan 42 Helsingin kunnan jäsenen valtuustolle jättämän kirjelmän, jossa anottiin, että kaupunkiin

¹⁾ Valt. pöytäk. 29 p. jouluk. 10 §. — ²⁾ S:n 3 p. marrask. 18 §. — ³⁾ S:n 15 p. jouluk. 23 §. — ⁴⁾ Valt. pain. asiakiri. n:o 23. — ⁵⁾ Valt. pöytäk. 29 p. jouluk. 1 §. — ⁶⁾ S:n 26 p. toukok. 20 §. — ⁷⁾ S:n 3 p. maalisk. 6 ja 8 §§. — ⁸⁾ Ks. s. 89. — ⁹⁾ Valt. pöytäk. 17 p. marrask. 1 §. — ¹⁰⁾ Ks. s. 42.

palkattaisiin kaksi köyhäinasianajajaa tai ainakin yksi. Vuonna 1885 antamassaan mietinnössä¹⁾, jossa m.m. viitattiin siihen kokemukseen, joka vuodesta 1873 lähtien oli saatu köyhäinasianajotoimesta Gööteporissa, valiokunta ehdotti, että aluksi otettaisiin palvelukseen yksi köyhäinasianajaja, jonka valitsisi tässä tarkoituksessa asetettu lautakunta ja joka olisi tämän lautakunnan alainen. Pääkohdittain valiokunnan ehdotuksen mukaisesti valtuusto päätti²⁾ vuodeksi 1886 asettaa lautakunnan, johon kuului kolme jäsentä ja kaksi varajäsentä ja jonka tuli mainitaksi vuodeksi ottaa kaupungin palvelukseen lainopillisesti sivistynyt asianajaja pienestä palkkiosta ja erittäin hellyttävissä tapauksissa ilmaiseksi antamaan Helsingin kaupunkikunnasta oleville vähävaraisille henkilöille sopivaa lainopillista apua sekä oikeusistuimessa että sen ulkopuolella, jolloin, mikäli mahdollista, oli pyrittävä ehkäisemään tarpeettomat oikeudenkäynnit ja riitapuolet saatava sopimaan keskenään. Lautakunnan tehtävänä olisi sen lisäksi sekä vahvistaa asianajajalle tarpeelliseksi katsottavat tarkemmat määräykset että myös valvoa asianajajan toimintaa sekä antaa hänelle neuvoja ja apua sekä riita-asiaain sovittelussa että muutenkin. Valiokunnan ehdotuksesta valtuusto samalla päätti merkitä kaupungin vuoden 1886 talousarvioon 2,500 markan määrärahan, josta 2,000 markkaa olisi asianajajan palkkiota ja loput tarkoitettu hänen käytettäväkseen ilman tilitysvelvollisuutta toiminnastaan aiheutuvien menojen suorittamiseen.

Venäläiselle teatterille valittu asiamies. Maistraatti ilmoitti³⁾, että kenraalikuvernööri oli valinnut Aleksanterinteatterin asiamieheksi kenraalikuvernöörin kanslian toimituspäällikön W. Schklävinin.

Virkavapauksia. Terveystoimikunnan puoltolauseen mukaisesti kaupunginvaltuusto myönsi⁴⁾ aluelääkärille, lääketieteentohtori H. Ö. L. Holstille ensiksi hänen anomansa virkavapauden tammikuun 15 p:stä kesäkuun 1 p:ään ja sen jälkeen pidennetyn virkavapauden syyskuun 1 p:ään, kummallakin kerralla lääketieteellisensiaatti G. A. Nordmanin toimiessa sijaisena.

Rahatoimikamarin toimenpiteen, että kamarin sihteerille, lakitieteenkandidaatti, varatuomari L. Homénille tehdystä anomuksesta oli myönnetty virkavapautta siksi ajaksi, jonka hän tuli toimimaan valtiopäivien laki- ja talousvaliokunnan sihteerinä, ja varatuomari J. E. Loo määrätty sinä aikana hoitamaan kamarin sihteerintointia ja varatuomari J. A. Lundqvist sen notariuksentointia, kaupunginvaltuusto hyväksyi⁵⁾.

Rahatoimikamarin puoltolauseen mukaisesti myönnettiin⁶⁾ kaupunginkasööri, filosofianmaisteri J. A. Söderströmille sen varalta, että hänet määrättiin hoitamaan maistraatin kunnallisraatimiehenviran viransijaisuutta, virkavapautta kaupunginkasöörinvirasta siksi ajaksi, jonka hänen toimensa maistraatissa kesti, ei kuitenkaan yli kuuden kuukauden, sijaisena sotakamreeri A. F. Sandell. Myöhemmin hänen virkavapauttaan kamarin puoltolauseen mukaisesti jatkettiin⁷⁾ vielä kuusi kuukautta lokakuun 20 p:stä lukien sijaisen pysyessä samana.

Tyytymättömyyttä köyhäinavustusta koskeviin vaivaihoitohallituksen päätöksiin. Sen johdosta, että muonatorppari E. Åstedt, vaatturinleski L. Toppinen eli Salminen ja työmies F. O. Domander olivat ilmaisseet tyytymättömyytensä vaivaihoitohallituksen päätöksiin, joilla heidän avustus-

¹⁾ Valt. pain. asiakirj. n:o 20. — ²⁾ Valt. pöytäk. 24 p. marrask. 12 §. — ³⁾ S:n 20 p. tammik. 12 §. — ⁴⁾ S:n s:n 10 § ja 16 p. kesäk. 3 §. — ⁵⁾ S:n 3 p. helmik. 6 §. — ⁶⁾ S:n 21 p. huhtik. 7 §. — ⁷⁾ S:n 29 p. syysk. 18 §.

anomuksensa oli evätty, hallitus alisti mainitut päätökset kaupunginvaltuuston ratkaistaviksi, ja valtuusto päätti¹⁾ kaikissa näissä tapauksissa jättää hallituksen toimenpiteet voimaan.

Lausuntoja Suomen kansalaisoikeutta koskevista anomuksista. Venäjän alamaisten A. Grünbergin²⁾, kauppa-apulaisen J. Gannebergin³⁾, B. Pilsudskin⁴⁾, J. Stackertin⁵⁾, porvari P. Kasakoffin ja hänen vaimonsa A. M. Kasakoffin⁶⁾, eron saaneen aliupseerin A. Martoffin ja hänen vaimonsa E. E. Martoffin⁷⁾, lääketieteellisensiaatti W. Leontjeffin⁸⁾, A. Barsokevitschin⁹⁾, porvari J. Bittait'n¹⁰⁾ ja kauppakirjanpitäjä A. Kuvaldinin¹¹⁾ Suomen kansalaisoikeutta koskevat anomukset, joista läänin kuvernööri oli pyytänyt kaupunginvaltuuston lausuntoa, valtuusto päätti lausua, ettei sillä ollut tiedossaan mitään, mikä olisi aiheena anomusten epäämiseen. Gannebergin¹²⁾ ja Kuvaldinin¹³⁾ anomuksista valtuusto sitä ennen oli saanut pyydetyn lausunnon poliisikamarilta.

Lausunto ottamisesta takaisin kunnan jäseneksi. Läänin kuvernööri vaati kaupunginvaltuuston lausuntoa elinkautisen vangin S. G. Lundin anomuksesta, että hänet siinä tapauksessa, että hänet vapautettiin, otettaisiin takaisin Helsingin kaupunkikunnan jäseneksi. Lähetettyään¹⁴⁾ asian poliisikamariin valtuusto päätti¹⁵⁾ puolestaan ehdottaa hakijan anomuksen evättäväksi.

Anniskeluoikeutta koskevia lausuntoja. Väkijuomain vähittäismyynti- ja anniskeluasioita valmistelemaan asetetun valiokunnan ehdotuksesta kaupunginvaltuusto päätti maistraatille annettavissa lausunnoissa puoltaa niitä väkijuomain anniskeluoikeutta koskevia anomuksia, jotka olivat tehneet ravintoloitsijatar A. Wallgren¹⁶⁾, ravintoloitsija J. Volontis¹⁷⁾, Suomalainen luku- ja keskusteluseura¹⁸⁾, ravintoloitsijan vaimo M. J. Semmelis¹⁹⁾, ravintoloitsijat J. Lindgren¹⁹⁾ ja E. A. Rosendahl¹⁹⁾, merikapteenin vaimo E. Laurell²⁰⁾, ravintoloitsijatar G. W. Gorbatoff²¹⁾, ravintoloitsija K. J. Wirman²²⁾, ravintoloitsijan vaimo A. S. Åkerberg²²⁾, koneenkäyttäjän vaimo K. E. Lindholm²³⁾, ravintoloitsijatar A. Th. Fischer²⁴⁾, yliviinuri C. E. Edberg²⁴⁾, ravintolan johtaja A. J. Huldt²⁴⁾, ravintoloitsijat S. Nikolajeff²⁵⁾, J. G. Haglund²⁵⁾, G. Hagström²⁵⁾, C. F. Ahlgren²⁵⁾, A. N. Brenner²⁵⁾ ja J. Sundgren²⁵⁾, sokerileipuri G. K. H. Platé²⁵⁾. Ravintoloitsijattaret H. S. Nyström²⁵⁾, M. G. Bollström²⁵⁾, A. Hammarlund²⁵⁾ ja M. Enqvist²⁵⁾, ravintolanjohtaja K. J. Lindholm²⁶⁾, ravintoloitsijat A. Ivanoff²⁶⁾, E. F. Eriksson²⁶⁾, C. Kämp²⁶⁾, N. Nikolajeff²⁶⁾, C. A. Sundqvist²⁶⁾ ja K. G. Stenholm²⁶⁾, sokerileipuri H. Sundholm²⁶⁾, ravintoloitsijattaret A. M. Nybelin²⁶⁾, Ch. Brofeldt²⁶⁾, V. Verikoff²⁶⁾, A. Rönnqvist²⁶⁾, H. Nyström²⁶⁾ ja S. M. Strandberg²⁶⁾, sokerileipuri E. J. Löfström²⁷⁾, ravintoloitsijattaret H. A. K. Winter²⁷⁾, I. A. W. Heinström²⁷⁾ ja A. W. Ingberg²⁷⁾, ravintoloitsijat F. Forsström²⁸⁾ ja E. W. Sällsten²⁸⁾, Svenska klubben²⁸⁾, sokeri-

1) Valt. pöytäk. 30 p. kesäk. 10, 11 ja 12 §§. — 2) S:n 3 p. maalisk. 4 §. — 3) S:n 26 p. maalisk. 10 §. — 4) S:n 21 p. huhtik. 2 §. — 5) S:n 26 p. toukok. 5 §. — 6) S:n 3 p. syysk. 9 §. — 7) S:n s:n 12 §. — 8) S:n s:n 13 §. — 9) S:n 24 p. marrask. 3 §. — 10) S:n 3 p. syysk. 24 §. — 11) S:n 13 p. lokak. 7 §. — 12) S:n 3 p. maalisk. 3 §. — 13) S:n 29 p. syysk. 12 §. — 14) S:n 3 p. syysk. 10 §. — 15) S:n 29 p. syysk. 6 §. — 16) S:n 8 p. tammik. 3 § ja 15 p. jouluk. 20 §. — 17) S:n 21 p. tammik. 3 § ja 17 p. marrask. 2 §. — 18) S:n 20 p. tammik. 18 §. — 19) S:n 8 p. huhtik. 6 §. — 20) S:n s:n s:n ja s:n 17 p. marrask. 2 §. — 21) S:n 21 p. huhtik. 16 § ja 13 p. lokak. 6 §. — 22) S:n 19 p. toukok. 4 §. — 23) S:n 30 p. kesäk. 20 § ja 17 p. marrask. 2 §. — 24) S:n 3 p. syysk. 15 §. — 25) S:n 13 p. lokak. 6 §. — 26) S:n 3 p. marrask. 4 §. — 27) S:n 17 p. marrask. 2 §. — 28) S:n 1 p. jouluk. 10 §.

leipuri K. J. Björkqvist ¹⁾, ravintoloitsijatar A. Holappa ¹⁾ sekä merikapteeni F. L. Henell ²⁾. Suomalaiselle luku- ja keskusteluseuralle puollettiin anniskelu-oikeus myönnettäväksi vuoden 1885 loppuun, muille hakijoille vuoden 1886 loppuun. Hakijat H. A. K. Winter ³⁾, Ingberg ³⁾ ja Sällstén ⁴⁾ olivat aikaisemmin s.v. esittäneet samaa tarkoittavat anomukset, jotka valtuusto oli ehdottanut evättäväksi.

Valiokunnan ehdotuksen mukaisesti kaupunginvaltuusto päätti niinkään puoltaa anniskelu-oikeuden myöntämistä aikaisemmin määrätyin ehdoin Helsingin anniskeluosakeyhtiölle ³⁾ vuoden 1886 loppuun.

Sitä vastoin valiokunta, samoin mainitun valiokunnan ehdotuksesta, päätti ehdottaa evättäviksi ne anniskelu-oikeutta koskevat anomukset, jotka olivat tehneet ruokalanpitäjätär J. H. Winter ⁵⁾, kauppiaan vaimo A. Rantanen ⁶⁾, ravintoloitsijat A. W. Träskman ⁷⁾, K. Semmelis ⁸⁾ ja F. E. Lindholm ⁸⁾ sekä ravintoloitsijattaret K. Lange ¹⁾ ja O. M. Eliasson ²⁾. Hakijain Semmelisin ja Langen anomuksista poliisikamari sitä ennen oli antanut valiokunnalle epäävät lausunnot.

Lausunto ravintolaoikeuksien epäamisestä. Viinuri K. G. Ekmanin valitettua läänin kuvernöörin päätöksestä, jolla häneltä oli evätty hänen anomansa ravintolaoikeudet, valtuusto päätti ⁹⁾ siltä tämän asian johdosta vaaditussa lausunnoissa ilmoittaa, ettei sillä ollut tiedossaan mitään, mikä antaisi aiheen hakijan anomuksen epäämiseen.

Väkijuomain paitsi paloviinan vähittäismyyntioikeutta koskevia lausuntoja. Väkijuomain anniskelu- ja vähittäismyyntiasioita käsittelemään asetetun valiokunnan ehdotuksesta kaupunginvaltuusto päätti ehdottaa hyväksyttäväksi ne väkijuomain paitsi paloviinan vähittäismyyntioikeutta koskevat anomukset, jotka olivat tehneet apteekkarinleski J. Ch. Mæxmontan ⁵⁾, kauppiaat C. A. Löfgren ¹⁰⁾, F. J. F. Sjöblom ¹¹⁾, V. Liljeröth ¹¹⁾ Th. Holmström ¹¹⁾, O. J. Hjelt ⁴⁾, J. H. Wickel ⁴⁾, I. Scharin ⁴⁾, O. W. Salin ⁴⁾ ja K. A. Hasselberg ⁴⁾, merikapteeni W. Ahlfors ⁴⁾, kauppiaat W. ja P. Popoff ⁸⁾, G. A. Florström ⁸⁾ ja H. A. Lindström ⁸⁾, merikapteeni V. R. Kählman ⁸⁾, sekä kauppaliike Veljekset Olin ¹⁾. Hakija Mæxmontanille puollettiin vähittäismyyntioikeus myönnettäväksi kahdeksi vuodeksi eteenpäin kesäkuun 1 p:stä lukien, mutta kuvernööri myönsi ¹²⁾ sen hänelle vain vuoden 1886 loppuun; muille hakijoille oikeus ehdotettiin myönnettäväksi mainitun vuoden loppuun. Hakija Lindström oli aikaisemmin s.v. tehnyt kaksi samansisältöistä anomusta, joista valtuusto oli ehdottanut ensimmäisen ⁶⁾ evättäväksi ja puoltanut toista ¹³⁾ vain vuodeksi eteenpäin.

Valiokunnan ehdotuksen mukaisesti kaupunginvaltuusto samoin päätti ³⁾ ehdottaa, että Helsingin anniskeluosakeyhtiölle aikaisemmin määrätyin ehdoin myönnettäisiin kaikenlaatuisten väkijuomain vähittäismyyntioikeus vuoden 1886 loppuun.

Elinkeino-oikeutta koskevia lausuntoja. Läänin kuvernöörin vaatimissa lausunnoissa kaupunginvaltuusto päätti ilmoittaa, ettei valtuustolla ollut mitään muistuttamista niitä anomuksia vastaan, jotka tarkoittivat oikeu-

¹⁾ Valt. pöytäk. 1 p. jouluk. 10 §. — ²⁾ S:n 15 p. jouluk. 20 §. — ³⁾ S:n 13 p. lokak. 6 §. — ⁴⁾ S:n 3 p. marrask. 4 §. — ⁵⁾ S:n 21 p. huhtik. 16 §. — ⁶⁾ S:n 19 p. toukok. 4 §. — ⁷⁾ S:n 13 p. lokak. 6 § ja 15 p. jouluk. 20 §. — ⁸⁾ S:n 17 p. marrask. 2 §. — ⁹⁾ S:n 29 p. syysk. 3 §. — ¹⁰⁾ S:n 3 p. syysk. 15 §. — ¹¹⁾ S:n 13 p. okak. 6 §. — ¹²⁾ S:n 16 p. kesäk. 5 §. — ¹³⁾ S:n 30 p. kesäk. 20 §.

den myöntämistä elinkeinon harjoittamiseen kaupungissa ja jotka olivat esittäneet Preussin alamainen konttoristi C. F. H. Geber ¹⁾, ent. sotilas R. Moisejeff ¹⁾, puutarhurin vaimo A. Schustoff ¹⁾, Pohjois-Amerikan alamainen G. Bergman ²⁾, Ruotsin alamainen leipuri C. P. Larsson ³⁾, sotilaan leski H. Trschtsinsky ⁴⁾, eron saanut aliupseeri mooseksenuskoinen J. Hecht ⁵⁾, Venäjän alamaiset talonpoika W. Wedenskoiff ⁶⁾, parturi G. K. Amann ⁷⁾, ent. vääpelit P. Stschitikoiff ⁸⁾ ja A. Alexejeff ⁹⁾, eron saanut mooseksenuskoinen sotilas M. Linder ¹⁰⁾, aliupseerin vaimo A. A. Kreitzman ¹¹⁾, ja kauppa-apulainen B. Pilsudski ¹²⁾, Ruotsin alamainen N. R. E. Laurell ¹³⁾, Tanskan alamainen J. A. Kornman ¹⁴⁾, Venäjän alamainen K. Natschevitsch ¹⁵⁾, Ruotsin alamainen J. H. Carlsson ¹⁶⁾, Venäjän alamainen A. Schoschkoiff ¹⁷⁾, Saksan alamainen E. Minuth ¹⁸⁾, eron saanut sotilas P. Ilves ¹⁹⁾ sekä Ranskan alamainen J. E. Sanceau ²⁰⁾.

Niistä samaa oikeutta tarkoittavista anomuksista, jotka olivat tehneet sotilaan leski A. Domaschedsky ²¹⁾, parturin vaimo W. Jakovleff ²¹⁾, rumpalin vaimo L. Lutkus ²¹⁾ ja sotilaan vaimo A. Rosanoff ²¹⁾, kaupunginvaltuusto päätti lausua, ettei valtuustolla ollut niiden hyväksymistä vastaan muuta muistuttamista kuin että hakijat eivät olleet antaneet riittäviä vakuuksia verojen suorittamisesta valtiolle ja kunnalle sekä että hakija Rosanoffin papintodistuksen jäljennöstä ei ollut todistettu oikeaksi.

Saksan alamaisen kauppakonttoristi E. Graffin ²²⁾ elinkeino-oikeutta koskevan anomuksen kaupunginvaltuusto päätti ehdottaa hyväksyttäväksi ehdoin, että esitetty takuusitoumus verojen suorittamisesta valtiolle ja kunnalle siirrettiin hakijalle henkilökohtaisesti.

Niistä elinkeino-oikeutta koskevista anomuksista, jotka vuonna 1884 olivat tehneet ²³⁾ mooseksenuskoiset Venäjän alamaiset ent. sotilaat M. Engel, B. Brill, A. Strascheffskij, J. Kovka, I. Buchenstein, M. Linder, A. Levit, S. Kotschak ja H. Benski, ent. aliupseerit S. Drisin ja H. Stiller, ent. kirjuri H. Rubinstein sekä kirjanpitäjä M. Krephel, maistraatti ilmoitti ²⁴⁾, että läänin kuvernööri vuonna 1885 oli myöntynyt kaikkiin näihin anomuksiin. Samoin kuvernööri myöntyi mooseksenuskoisen ent. aliupseerin J. Hechtin ja ent. sotilaan M. Linderin samansisältöisiin anomuksiin, mistä maistraatin välityksellä annettiin ilmoitukset ²⁵⁾ kaupunginvaltuustolle.

Toimilupa raitioteiden rakentamiseen. Kaupunginvaltuusto oli vuonna 1884 hyväksynyt ²⁶⁾ ehdotuksen insinööri D. Fraserin kanssa tehtäväksi sopimuskirjaksi toimiluvan myöntämisestä hevosraitiotien rakentamiseen kaupunkiin sekä puoltanut oikeuden myöntämistä hänelle toimiluvan siirtämiseen osakeyhtiölle. Senaatin vuonna 1885 määrättyin ehdoin myönnyttyä ²⁷⁾ insinööri Fraserin anomukseen, että hänelle myönnettäisiin oikeus puheena olevan raitiotien rakentamiseen ja liikennöimiseen, valtuusto ensin lähetti ²⁸⁾ senaatin asiasta tekemän päätöksen rahatoimikama-

¹⁾ Valt. pöytäk. 20 p. tammik. 16 §. — ²⁾ S:n 19 p. helmik. 7 §. — ³⁾ S:n 26 p. maalisk. 2 §. — ⁴⁾ S:n 26 p. toukok. 3 §. — ⁵⁾ S:n 16 p. kesäk. 4 §. — ⁶⁾ S:n s:n 6 §. — ⁷⁾ S:n s:n 7 §. — ⁸⁾ S:n 30 p. kesäk. 9 §. — ⁹⁾ S:n s:n 16 §. — ¹⁰⁾ S:n s:n 17 §. — ¹¹⁾ S:n 3 p. syysk. 5 §. — ¹²⁾ S:n s:n 8 §. — ¹³⁾ S:n 29 p. syysk. 9 §. — ¹⁴⁾ S:n 13 p. lokak. 12 §. — ¹⁵⁾ S:n 3 p. marrask. 15 §. — ¹⁶⁾ S:n s:n 17 §. — ¹⁷⁾ S:n 24 p. marrask. 4 §. — ¹⁸⁾ S:n s:n 5 §. — ¹⁹⁾ S:n 15 p. jouluk. 6 §. — ²⁰⁾ S:n 29 p. jouluk. 3 §. — ²¹⁾ S:n 20 p. tammik. 17 §. — ²²⁾ S:n 26 p. maalisk. 5 §. — ²³⁾ Ks. s. 46. — ²⁴⁾ Valt. pöytäk. 3 p. helmik. 4 §. — ²⁵⁾ S:n 3 p. syysk. 14 § ja 3 p. marrask. 16 §. — ²⁶⁾ Ks. s. 48. — ²⁷⁾ Valt. pain. asiakirj. n:o 21. — ²⁸⁾ Valt. pöytäk. 16 p. kesäk. 8 §.

riin ja antoi tälle tehtäväksi tehdä hakijan kanssa lopullisen toimilupasopimuksen. Kun maistraatti kuitenkin kieltäytyi antamasta virka-apuaan tämän päätöksen täytäntöönpanemiseen, valtuusto lähetti ¹⁾ asian sitä aikaisemmin käsitelleeseen valiokuntaan ²⁾, jolle annettiin tehtäväksi laatia ehdotus niiksi toimilupasopimuksen muutoksiksi, joihin senaatin päätös saattoi antaa aiheen. Sen jälkeen kun valiokunta antamassaan mietinnössä ³⁾ oli esittänyt muutosehdotuksensa, valtuusto hyväksyi ⁴⁾ siten uudestaan laaditun sopimuksen muutamien pienehköin muutoksin ja valtuutti rahatoimikamarin kaupungin puolesta allekirjoittamaan sen.

Hyväksytty toimilupasopimus oli sisällykseltään seuraava:

Sopimus raitioteiden rakentamisesta Helsingin kaupunkiin.

Sitten kun insinööri Daniel Fraser tästä kaupungista Suomen keisarillisen senaatin päätöksellä toukokuun 20 p:ltä 1885 on saanut yksinomaisen toimiluvan raitioteiden rakentamiseen Helsingin kaupunkiin ja sen alueelle henkilökuljetusta varten sekä niiden liikennöimiseen, on sen suhteen, mitä mainitun päätöksen 5:s kohta sisältää ja ottaen huomioon myöskin keisarillisen senaatin toimiluvan saamisen ehdoksi vahvistamat määräykset seuraava sopimus tehty toisaalta Helsingin kaupungin ja toisaalta insinööri Daniel Fraserin välillä:

1 §. Toimiluvan haltija oikeutetaan rakentamaan seuraavat linjat:

a) linja n:o 1, joka alkaa siitä, missä vaivaistalon tie poikkeaa Läntisestä viertotiestä, sekä kulkee pitkin tätä viertotietä ja edelleen toimiluvan haltijan valinnan mukaan joko Rautatietorille poikkeamalla tai myös pitkin Itä Henrikinkatua ja Aleksanterinkatua tai Pohjoista Esplanaadikatua Kauppatorilla olevalle pääteasemalle;

b) linja n:o 2, joka alkaa sen mäen alta, missä katolilainen kirkko sijaitsee, ja kulkee pitkin Saunakatua ja toimiluvan haltijan valinnan mukaan joko edelleen pitkin tätä katua tai myös pitkin Makasiinirantakatua Kauppatorilla olevalle keskus-asemalle;

c) linja n:o 3, joka alkaa luterilaisen hautausmaan edustalta ja kulkee Hieta-lahtentorille ja Bulevardikadulle poikkeamalla toimiluvan haltijan valitsemia muita katuja pitkin Kauppatorilla olevalle keskus-asemalle;

d) linja n:o 4, joka alkaa Itäiseltä viertotieltä Näkin huvilan edustalla olevan mäen alta ja kulkee mainittua viertotietä, Pitkäsiltää ja Unioninkatua sekä edelleen Senaattitorille poikkeamalla, Kauppatorilla olevalle keskus-asemalle.

e) Jos toimiluvan haltija haluaa raitiotieverkon edelleen laajentamiseksi rakentaa ja liikennöidä muitakin kuin edellä lueteltuja raitiotielinjoja niillä kaupungin alueilla olevilla kaduilla ja teillä, joiden pintamuodostus sen sallii, on hänellä siihen oikeus, jos kaupunginvaltuutettujen lupa tähän on voitu hankkia. Jos taas kaupunginvaltuutetut haluavat sellaista laajentamista, on heillä täysi oikeus asianmukaisen luvan hankkimisen jälkeen joko suoraan kaupungin rahatoimikamarin toimesta tai yksityisen henkilön toimesta rakennuttaa ja liikennöidä niitä sitten kun ne ensin on tarjottu toimiluvan haltijalle, mutta hänen suostumustaan kaupunginvaltuutettujen tarjoukseen ja ehtoihin ei kolmen kuukauden kuluessa ole saatu.

2 §. Tämä sopimus on voimassa kolmekymmentä vuotta lukien siitä päivästä, jona se on tehty, ja voidaan edelleen pidentää kymmenellä vuodella, jos kaikki edellämainitut neljä linjaa on rakennettu kahdenkymmenen vuoden kuluessa mainitusta päivästä.

3 §. Raitioteiden tarkoitukseen, rakenteeseen ja rakentamiseen nähden ovat voimassa seuraavat ehdot:

a) Toimilupa, sikäli kuin se tarkoittaa yksinoikeutta, tarkoittaa ainoastaan henkilöliikennettä; toimiluvan haltijan ei kuitenkaan ole kielletty rakentamallaan raitioiteilla kuljettamasta tavaraakin, mikäli siitä ei ole henkilöliikenteelle haittaa, mitä poliisin on tarkasti valvottava. Raitiotiet eivät sentähden saa olla esteeksi yksin-

¹⁾ Valt. pöytäk. 29 p. syysk 4 §. — ²⁾ Ks. s. 48. — ³⁾ Valt. pain. asiakirj. n:o 21. — ⁴⁾ Valt. pöytäk. 15 p. jouluk. 4 §.

omaa tavarankuljetukseen tarkoitettujen kiskoratojen rakentamiselle ja käyttämiselle, olkoot ne mitä laatua tahansa ja mihin paikkaan kaupungin alueella niitä katsotaneekin tarvittavan. Sellaiset raitheet samoin kuin muiden kuin toimiluvan haltijain rakennuttamat henkilökuljetukseen tarkoitettut raitheet tulee niin ollen myös saada kulkea toimiluvan haltijan raitteiden kanssa ristiin samassa tasossa.

b) Toimiluvan haltijan on raitioteiden ynnä niihin kuuluvien vaunujen rakentamiseen nähdén vaarinotettava:

1) että raitiotiet rakennetaan sitä periaatetta noudattaen, että raitiovaunut muita katuajoneuvoja kohdatessaan pitävät raitteensa. Muuten raitiotiet eivät saa estää muita tavallisia katuajoneuvoja kulkemasta raitteiden poikki ja niitä pitkin. Raitiotiekiskojen yläreuna pitääkin sentähden olla kadun pinnan tasalla;

2) että raitiotiet rakennetaan »kaapea- ja yksiraiteiset» sekä varustetaan tarpeellisella määrällä sivuutusraiteita;

3) että vaunujen käyttövoimaksi toistaiseksi käytetään hevosia.

c) Toimiluvan haltija on velvollinen kaupunginvaltuuston tarkastettavaksi esittämään sekä täydellisen pohjapiirroksen, josta näkyy raitteiden asema itsekullakin kadulla, niiden suhde kadulla oleviin viemäri-, vesi- ja kaasujohtoihin ynnä niihin kuuluviin laitteisiin sekä sivuutusraiteiden lukumäärä, pituus ja välimatka, että myös täydelliset piirustukset ja tarkan selitelmän kaikista itse raitteeseen kuuluvista rakenteellisista osista ja laitoksista; ja saa yhtiö vasta sittenkun kaupunginvaltuusto nämä on hyväksynyt ryhtyä rakentamaan raitioiteita. Edellä mainittuun tarkasteluun saa kaupunginvaltuusto käyttää enintään kaksi kuukautta.

d) Työ on suoritettava kaupunginvaltuuston siihen määrämän henkilön tahi viranomaisen silmälläpidon ja tarkastuksen alaisena, ja on yhtiö sen johdosta velvollinen vähintään kuukautta ennen työn alkamista siitä ilmoittamaan kaupungin rahatoimikamarille.

e) Työ on suoritettava tavalla, joka vähimmin häiritsee yleistä liikennettä, ja mahdollisimman suurella joutuisuudella, minkätähden sekä ensimmäiseen perustustyöhön että raitioteiden vastaiseen kunnossapitoon tarpeelliset työaineet pitää, mikäli mahdollista, olla niin valmiit, että ne ovat paikalle tuotavissa ja käytettävissä sitä mukaa kuin työ edistyy, jotta niille kaduille ja paikoille, mistä raitiotiet kulkevat, kasautuu mahdollisimman vähän tarveaineita.

f) Tämän §:n c- ja d-momentissa mainitut ehdot ovat myös noudatettavina vastedes ehkä tarpeellisia oleellisia muutoksia raitiotieliäitökseen tehdessä.

4 §. Raitiotieliikenteen harjoittamisesta ovat voimassa seuraavat ehdot:

a) Raitioiteitä alköön yleiselle liikenteelle avattako, ennenkuin kaupunginvaltuuston siihen määräämä henkilö tahi viranomainen on ne asianmukaisesti katsastanut ja hyväksynyt.

b) Liikennettä pitää toimiluvan haltija sitten keskeyttämättä voimassa ehdottamainsa ja kaupungin rahatoimikamarin jokaisen puolen vuoden kuluttua vahvistamain kulkuvuorojen mukaisesti, käsittäen ensimmäinen vuosipuolisko ajan huhtikuun alusta syyskuun loppuun ja toinen vuosipuolisko vuoden muut kuukaudet. Kulkuvuorojen vahvistamisessa on huomioon otettava toiselta puolen raitioiteitä käyttävän yleisön tarve ja toiselta puolen liikkeen kannattavuus, eikä toimiluvan haltijaa saa velvoittaa alottamaan liikennettä ennen klo 7 aamulla eikä sitä jatkamaan klo 10 jälkeen illalla eikä myöskään välittämään kulkuvuoroja linjoilla taajempaan kuin joka kahdeskymmenes minuutti kumpaankin suuntaan. Ylimääräisten kulkuvuorojen ajan määrääminen on yksinomaan toimiluvan haltijan ja raitioteiden käyttäjain välisen sopimuksen varassa.

c) Toimiluvan haltija on velvollinen pitämään raitiotiet kaikkine kalustoineen hyvässä ja ajanmukaisessa kunnossa. Tätä samoin kuin hevosten ja ajajien asun siisteyttä valvoo poliisi. Muuten on toimiluvan haltija kaikkien nykyään voimassa olevan tai vastedes annettavan poliisijärjestyksen niihin liikkeisiin soveltuvain määräysten alainen.

d) Toimiluvan haltijan ilmoituksesta on maistraatin kaupunginvaltuustoa kuulutuaan laadittava ehdotus sekä raitioteiden liikennetaksaksi että erityiseksi raitiotieohjesäännöksi, jossa viimeksi mainitussa on määräyksiä sekä liikennehenkilökunnasta, hevosista ja kalustosta että myös siitä, mitä yleisön puolestaan on vaarinotettava; ja on mainitun ehdotuksen tutkiminen ja vahvistaminen läänin kuvernöörin asia.

e) Lumiesteiden tehdessä raitiotieliikenteen mahdolltomaksi on toimiluvan haltija velvollinen vaihtamaan vaunut muihin sopiviin jalaksilla kulkeviin ajoneuvoihin, joita niin säännöllisesti kuin olot sallivat pidetään liikkeessä raitioiteitä varten määrättyillä linjoilla.

5 §. Katujen, viertoteiden, teiden, viemärikanavain ja muiden putkijohtojen

muutoksiin, korjauksiin ja puhtaanapitoon nähden on toimiluvan haltijan noudatettava seuraavia määräyksiä:

a) Toimiluvan haltija suorittaa kaikki raiteiden ja niiden alustan laskemisesta tahi sen johdosta koituvat kustannukset, olivatpa menot aiheutuneet tarpeellisista maan pintamuodostuksen järjestelyistä, kadun, jalkakäytävän, viemärikanavan, vesi- ja kaasujohdon muuttamisesta taikka muista töistä.

b) Toimiluvan haltija kustantaa ja pitää kunnossa katukiveyksen, viertämisen ja sorastuksen raiteiden välissä sekä kahden jalan leveydeltä niiden kumpaisellakin puolella yhtäläisellä aineella, jolla katu, viertotie tahi tie muualta on päällystetty tahi tulee päällystettäväksi; ollen yhtiö sen ohessa velvollinen omalla kustannuksellaan korvaamaan vahingon, minkä raitiotie ehkä tuottaa kadulle, viertotielle tahi tielle. Raiteiden välisen kadun, viertotien tahi yleisen paikan osan kunnossapito on toimiluvan haltijan myös kustannettava. Tästä puhtaanapitovelvollisuudesta toimiluvan haltija kuitenkin on vapautettu sinä aikana talvella, jona muita ajoneuvoja raitiovaunujen sijasta käytetään syystä tai toisesta. Viertotiemaksuja toimiluvan haltijan sitävastoin ei tarvitse suorittaa.

c) Raitiotiet eivät saa olla esteenä kadun, viertotien, tien tahi yleisen paikan muutokselle, uusimiselle tahi korjaamiselle eivätkä sellaisista syistä johtuvat raitiotieliikenteen keskeytykset tahi esteet saa aiheuttaa korvausvaatimuksia.

d) Poistettaessa lunta raitiotieltä on se kadulla, viertotiellä tahi tiellä tehtävä niin leveältä ja sillä tavoin, ettei muulle liikenteelle synny vaaraa eikä estettä eikä rekikeli turmellu. Jos raitiotiet kuitenkin lumen kasaantumisen johdosta käyvät esteeksi muulle liikenteelle, on vaunuliikenne poliisin käskystä keskeytettävä, kunnes este on lakannut.

6 §. Toimiluvan toiselle luovuttamisesta sekä niistä seuraamuksista, jotka aiheutuvat toimiluvan haltijalle, jos hän rikkoo tämän sopimuksen, ovat voimassa seuraavat määräykset:

a) Toimilupaoikeuden toimiluvan haltija saa siirtää laillisesti perustetulle kotimaiselle yhtiölle tahi yksityishenkilölle, jonka kaupunginvaltuusto siihen hyväksyy.

b) Toimilupa on menetetty, ellei yhtiö kahden vuoden kuluessa siitä, kun tämä välikirja on tehty, ole säännölliselle liikenteelle luovuttanut yhtä vähintään kolmen ja yhden kolmasosa virstan pituisia raitiotielinjaa.

c) Jokaiselta vuorokaudelta, minkä liikenne koko raitiotieverkolla tahi jollakin sen osalla on seisauksissa eikä yhtiö voi näyttää sen aiheutuneen luonnonesteestä tahi muusta tapaturmasta, jota ei käy lukeminen yhtiön viaksi, on toimiluvan haltija velvollinen maksamaan kaupunginkassaan sakkooa 100—1,000 Suomen markkaa, sovintolautakunnan harkinnan mukaan, joka on kokoonpantu niinkuin seuraavassa momentissa sanotaan. Jos tuollaista keskeytystä kestää joko kolmekymmentä päivää yhteen jaksoon tahi neljäkymmentä päivää puolen vuoden kuluessa, on toimilupa menetetty.

d) Kun toimilupa-aika päättyy tai toimilupa on menetetty, on kaupunginvaltuusto oikeutettu lunastamaan raitiotielaitoksen siihen kuuluvine kalustoineen kaupungille sen arvon mukaan, jonka viisi uskottua miestä määrää ottamatta huomioon raitiotien tuottoa. Näistä uskotuista miehistä valitsee toimiluvan haltija kaksi ja kaupunginvaltuusto kaksi; nämä neljä valitsevat viidennen, ja on, jos jompikumpi asianosainen jättää uskotut miehet valitsematta taikka jos nuo neljä valittua eivät voi viidennen vaalista sopia, jäsenluvun täyttämisen annettava Helsingin kaupungin raastuvanoikeuden tehtäväksi. Jos kaupunki toimilupa-ajan loppuessa haluaa käyttää hyväkseen mainittua lunastusoikeutta, on sen siitä annettava toimiluvan haltijalle tieto viimeistään vuotta ennen toimilupa-ajan loppumista. Ellei kaupunki halua tämän ajan päätyttyä lunastaa raitiotielaitosta eikä uutta sopimusta toimiluvan pidentämisestä voida tehdä, on toimiluvan haltija velvollinen sopivan, läänin kuvernöörin määräämän ajan kuluessa poistamaan raitiotielaitoksen ja panemaan ne kadut ja paikat, joilla se on kulkenut, hyvään kuntoon sen mukaisesti, mitä ylempänä on määrätty, sen uhalla, että tämä muuten kaupungin toimesta toimiluvan haltijan kustannuksella tehdään.

e) Kaupunginkassaan mahdollisesti erääntyneiden sakkojen ja niiden kustannusten vakuudeksi, joita joko johtuu siitä, että yhtiö ei noudata esillä olevan välikirjan määräyksiä, tahi myös, jos raitiotielaitoksen toimilupa menetetään tahi yritys lakkautetaan eikä toinen sitä ota kaupungin myönnytyksellä haltuunsa, ehkä tarvitaan katujen ja muiden paikkain kuntoonpanemiseen, pitää toimiluvan haltijan, ennenkuin työhön saa ryhtyä, rahatoimikamariin tallettaa kamarin hyväksyminä arvpapereina viittatuhatta Suomen markkaa vastaava summa. Tämä talletus on pysyttävä arvoltaan vähentämättömänä, ja on toimiluvan haltijan sentähden,

jos kaupungin on täytynyt siitä jotakin käyttää sakkojen suorittamiseen tahi töiden teettämiseen, tahi myös, jos talletuksen arvo on alentunut, vajuus heti täytettävä; ja on kaupunki oikeutettu, ellei toimiluvan haltija tätä täytä, käyttämään hänen muuta omaisuuttaan summan täyttämiseen. Vasta sitten kun kaupungilla ei enää voi olla mitään korvausvaatimusta toimiluvan haltijalta, saa hän tallettamansa vakuuden takaisin. Sitä vastoin saa toimiluvan haltija käyttää hyväkseen vakuuspapereille kertyneet korot.

Oikeus tapettitehtaan perustamiseen. Rahatoimikamarin puoltolauseen mukaisesti kaupunginvaltuusto myönsi ¹⁾ maalarimestari P. E. Färländerille oikeuden tapettitehtaan perustamiseen ja sen toiminnan harjoittamiseen hänelle vuokratulla tonttipaikalla Sandudd n:o 3 vuokraehtoja muuttamatta.

Keräys Kaukasuksen kreikkalais-venäläisen kirkon hyväksi. Kaukasuksen kreikkalais-venäläisen kirkon voimaan palauttamiseksi toimivan yhdistyksen kehoitus ryhtyä keräämään raha-avustuksia yhdistykselle ei aiheutanut toimenpidettä kaupunginvaltuuston taholta ²⁾.

Kaupunginvaltuuston täydennysvaali. Maistraatti ilmoitti, että toimitetussa vaalissa oli kaupunginvaltuutetuksi vuosiksi 1885—86 ylitirehtööri, valtioneuvos L. L. Lindelöfin sijaan, joka vuoden 1885 alusta oli saanut eron ³⁾ tästä tehtävästä, valittu ⁴⁾ insinööri O. Eklund.

Vtn Schybergsonin muutettua paikkakunnalta kaupunginvaltuusto päätti ⁵⁾ maistraatilta anoa että toimitettaisiin täydennysvaali yhden kaupunginvaltuutetun valitsemiseksi hänen sijaansa vuoden 1886 loppuun.

Eroavat kaupunginvaltuutetut. Maistraatin asiana olevaa toimenpidettä varten kaupunginvaltuusto päätti ⁶⁾ maistraatille ilmoittaa, että seuraavat valtuutetut olivat erovuorossa vuoden lopussa, nimittäin: vtt Asp, Borenius, Borgström, Dittmar, Eskolin, Estlander, Kjällmanson, Lindberg, af Lindfors, Mellin, Procopé, Qvist, Runeberg, Sohlman, Tallqvist ja Wecksell.

Ilmoitus uusien kaupunginvaltuutettujen vaalin toimittamisesta. Maistraatti ilmoitti ⁷⁾, että raastuvankokouksessa toimitetussa kuudentoista uuden kaupunginvaltuutetun vaalissa vuoden 1885 lopussa eroavien sijaan oli valittu valtuutetuiksi vuosiksi 1886—88 seuraavat henkilöt, nimittäin: professori J. W. Runeberg, kauppaneuvos J. L. Borgström, kaartinalikapteeni K. A. Procopé, yli-insinööri H. Th. Tallqvist, senaatin prokuraattorintoimituskunnan sihteeri H. G. Borenius, sotakamreeri, hovineuvos F. W. Dittmar, kauppias A. A. F. Lindberg, professori G. A. Asp, tehtailija R. Th. Heimberger, kappalainen F. L. Bengelsdorff, teurastajamestari C. F. Wickström, yllilääkäri, professori A. Th. Sælan, insinööri R. Huber, filosofianmaisteri K. H. Lindholm, päätoimittaja, filosofianmaisteri J. A. Schauman ja oikeuspormestari J. G. Sohlman.

Vapautus kaupunginvaltuutetun tehtävästä. Vtlle Sohlmanille, joka oli valittu ⁸⁾ kaupunginvaltuutetuksi vuosiksi 1886—88, myönnettiin ⁷⁾ tehdystä anomuksesta vapautus tästä tehtävästä.

Kaupunginvaltuuston puheenjohtajan ja varapuheenjohtajan vaali. Puheenjohtajaksi vuodeksi 1885 kaupunginvaltuusto valitsi ⁹⁾ vtn af Schulténin ja varapuheenjohtajaksi vtn Aspin.

¹⁾ Valt. pöytäk. 3 p. marrask. 12 §. — ²⁾ S:n 1 p. jouluk. 11 §. — ³⁾ Ks. s. 50. —

⁴⁾ Valt. pöytäk. 3 p. helmik. 1 §. — ⁵⁾ S:n 24 p. marrask. 19 §. — ⁶⁾ S:n 3 p. marrask. 22 §. — ⁷⁾ S:n 29 p. jouluk. 2 §. — ⁸⁾ Ks. ylemp. — ⁹⁾ Valt. pöytäk. 8 p. tammik. 1 §.

Valmisteluvaliokunnan vaali. Valmisteluvaliokunnan jäseniksi kaupunginvaltuusto valitsi vuoden alkupuoliskoksi ¹⁾ vtt Brummerin, Elvingin, Dittmarin, ja Wasastjernan, varamiehiksi vtt Wegeliuksen ja Stjernvallin, sekä vuoden jälkipuoliskoksi ²⁾ vtt Brummerin, Elvingin, Dittmarin ja Stjernvallin, varamiehiksi vtt Moringin ja von Frenckellin.

Vapautus valiokunnan jäsenyydestä. Kaupunginvaltuusto vapautti ³⁾ pankinjohtaja F. K. J. Nybomin hänen omasta anomuksestaan kaupungin uuden palkkaussäännön ehdotusta laatimaan asetetun valiokunnan ⁴⁾ jäsenyydestä.

Samaten vapautettiin ⁵⁾ vt Frosterus anomuksestaan Katajanokan järjestelykysymystä käsittelevän valiokunnan ⁶⁾ jäsenyydestä.

Lautakuntain ja valiokuntain täydentäminen. Kaupungin uutta palkkaussääntöä koskevaa kysymystä ⁴⁾ käsittelevän valiokunnan jäseneksi tästä tehtävästä vapautetun ⁶⁾ pankinjohtaja F. K. J. Nybomin sijaan kaupunginvaltuusto valitsi ⁸⁾ vtn Kurténin.

Katajanokan järjestelykysymystä käsittelevän valiokunnan ⁵⁾ jäseneksi tästä tehtävästä vapautetun ⁶⁾ vtn Frosteruksen sijaan valittiin insinööri E. C. E. von Knorring.

Kaupungin uutta rakennusjärjestystä valmistelemaan asetetun valiokunnan ⁷⁾ jäseneksi kaupungista muuttaneen insinööri E. L. Bergrothin sijaan valittiin ³⁾ vt Nyström.

Jäseneksi valiokuntaan, joka oli asetettu käsittelemään kysymystä sopimuksen tekemisestä insinööri D. Fraserin kanssa raitioteiden rakentamisesta kaupunkiin ⁸⁾, valittiin ⁹⁾ ulkomailla oleskelevan vtn Elvingin sijaan vt Nordman.

Valiokuntaan, joka oli asetettu käsittelemään kysymystä köyhäinasianajajan viran perustamisesta ¹⁰⁾, valittiin ¹¹⁾ vtn Elvingin sijaan valtionrautateiden asianvalvoja K. Z. Bergbom.

Rahatoimikamarin jäseneksi vuoden 1887 loppuun kaupungista muuttaneen vtn Schybergsonin sijaan valittiin ¹²⁾ lakitieteenkandidaatti K. E. L. von Pfaler.

Erinäisten lautakuntain ja toimikuntain puheenjohtajain, varapuheenjohtajain, jäsenten ja varajäsenten valitseminen lähinnä seuraavaksi toimikaudeksi. Alla lueteltujen lautakuntain ja toimikuntain puheenjohtajiksi, varapuheenjohtajiksi, jäseniksi ja varajäseniksi vuoden 1885 lopussa eroavien sijaan kaupunginvaltuusto valitsi ¹³⁾ seuraavat henkilöt, nimittäin:

rahatoimikamariin: jäseniksi vuosiksi 1886—88 vtn Frosteruksen ja insinööri, kauppias E. F. M. Hallbergin, puheenjohtajaksi vuodeksi 1886 oikeusraatimies E. Ohmanin, varapuheenjohtajaksi mainituksi vuodeksi insinööri Hallbergin sekä varajäseniksi samaksi vuodeksi insinööri E. C. E. von Knorringin ja vtn Grönqvistin;

vaivaishoitohallitukseen: jäseniksi vuosiksi 1886—88 tie- ja vesikululaitosten ylihallituksen sihteerin V. Sirénin ja kappalaisen F. L. Bengelsdorffin, puheenjohtajaksi vuodeksi 1886 sihtööri Sirénin sekä varajäseniksi samaksi vuodeksi kauppias O. W. Laurentin ja vahtimestari J. F. Holmbergin;

terveydenhoitolautakuntaan: jäseniksi vuosiksi 1886—87 lääketieteen-

¹⁾ Valt. pöytäk. 8 p. tammik. 2 §. — ²⁾ S:n 30 p. kesäk. 24 §. — ³⁾ S:n 3 p. helmik. 9 §. — ⁴⁾ Ks. s. 26. — ⁵⁾ Ks. s. 3. — ⁶⁾ Ks. ylemp. — ⁷⁾ Ks. 1879—83 kert. s. 252. — ⁸⁾ Ks. s. 48. — ⁹⁾ Valt. pöytäk. 29 p. syysk. 4 §. — ¹⁰⁾ Ks. s. 42. — ¹¹⁾ Valt. pöytäk. 29 p. syysk. 5 §. — ¹²⁾ S:n 15 p. jouluk. 13 ja 24 §§. — ¹³⁾ S:n s:n 24 §.

tohtori A. F. Holmbergin, insinööri R. Huberin, lääketieteenlisensiaatti V. J. Sucksdorffin, insinööri E. C. E. von Knorringin ja vtn Nyströmin sekä varajäseniksi samaksi ajaksi tullihallituksen asessorin G. E. Fellmanin, teurastajamestari C. Lindrothin, apteekkari A. Nordströmin, tehtailija J. H. Brummerin ja vtn Höijerin;

palotoimikuntaan: jäseniksi vuosiksi 1886—87 kauppias E. J. Willstedtin ja vaakamestari A. Landénin sekä varajäseniksi vuodeksi 1886 kauppiaat J. E. Cronvallin ja Th. Holmströmin;

majoituslautakuntaan: jäseneksi vuosiksi 1886—88 eversti F. Mansnerin, puheenjohtajaksi vuodeksi 1886 eversti Mansnerin sekä varajäseniksi samaksi vuodeksi vtn Steniuksen ja everstiluutnantti G. E. M. af Enehjelmin;

sovintolautakuntaan: jäseniksi vuodeksi 1886 vtn Boreniuksen, valtion rautateiden asianvalvojan K. Z. Bergbomin ja professori R. F. Hermansonin sekä varajäseniksi samaksi ajaksi protokollasihteeri W. Spooftin ja esittelijäsihteeri W. G. Geitlinin;

kansankirjaston ja lukusalin toimikuntaan: jäseneksi vuosiksi 1886—88 lakitieteenkandidaatti K. E. L. von Pfalerin ja varajäseneksi samaksi ajaksi opiskelija E. A. Westermarckin; samoinkuin

Sedmigradskyn pientenlastenkoulun ja Marian turvakodin johtokuntaan: jäseniksi vuosiksi 1886—88 kamreeri, hovineuvos K. A. Weckströmin ja kansakoulutarkastaja, filosofianmaisteri V. W. Öhbergin.

Palotoimikunnan puheenjohtajan ja varapuheenjohtajan vaali. Palotoimikunta ilmoitti ¹⁾ toimittaneensa keskuudessaan puheenjohtajan ja varapuheenjohtajan vaalin vuodeksi 1885 ja silloin valinneensa puheenjohtajaksi insinöörikapteeni C. G. Sanmarkin ja varapuheenjohtajaksi vaakamestari A. Landénin.

Kahden jäsenen valitseminen kansakoulujohtokuntaan. Kansakoulujohtokunnan jäseniksi lukuvuosiksi 1885—88 kaupunginvaltuusto valitsi ²⁾ yliopettaja, filosofiantohtori E. J. Mellbergin ja lääketieteen tohtori K. E. Holmin.

Normaalilyseon y.m. oppilaitosten kouluneuvostojen ehdottaminen. Koululaitoksen yllähallituksen kehoitettua kaupunginvaltuustoa ehdottamaan jäseniä yllähallituksen alaisten oppilaitosten kouluneuvostoihin lukuvuosiksi 1885—88 valtuusto päätti ³⁾ antaa viidelle valitsijamiehelle tehtäväksi antaa valtuustolle asiaa koskevat ehdotukset sekä valitsi tähän tehtävään vtt Lagerbladin, Kurténin, Aspin, Björksténin ja Sandbergin. Valitsijamiesten esityksestä valtuusto sen jälkeen ehdotti ⁴⁾ kouluneuvostojen jäseniksi mainituksi kolmivuotiskaudeksi seuraavat henkilöt, nimittäin:

normaalilyseon ynnä sen valmistavan koulun: ylim. professori E. O. Donner, esittelijäsihteeri W. G. Geitlin, oikeuspormestari J. G. Sohlman, kollegiasessori, lääketieteen tohtori L. A. Krohn, ylim. professori A. F. Sundell ja merikapteeni, hovineuvos L. Th. Krogius;

reaalilyseon ynnä sen valmistavan luokan: professori F. Saltzman, lehtori A. Streng, tirehtööri, everstiluutnantti G. R. A. Charpentier, everstiluutnantti L. F. Munck, dosentti F. E. W. Elfving ja päätoimittaja, filosofianmaisteri J. A. Schauman;

reaalikoulun: ylilääkäri, professori A. Th. Sælan, ratatirehtöörin apulainen N. Th. Frosterus, kirjakauppias K. E. Holm, insinöörimekaniikko

¹⁾ Valt. pöytäk. 19 p. helmik. 8 §. — ²⁾ S:n 30 p. kesäk. 23 §. — ³⁾ S:n 28 p. huhtik. 9 §. — ⁴⁾ S:n 26 p. toukok. 18 §.

K. M. Moring, tehtailija C. Fr. Spennert ja senaatinkanslisti J. R. Osberg;

ruotsalaisen tyttökoulun ynnä sen yksityisen opettajatarluokan: professorit J. A. J. Pippingsköld ja F. W. Gustafsson, professorin rouva J. C. von Becker, prokuraattorin rouva C. W. Montgomery, senaattorin rouva S. E. Norrmén ja neiti H. Alfthan;

sokeainopiston: vapaaherratar A. F. E. Palmén, neidit E. R. Heikel, C. H. S. Lagus ja H. E. Granstedt, rautatienhallituksen sihteeri C. B. Federley ja lääketieteellisensiaatti G. A. Nordman;

yksityisen ruotsalaisen lyseon: professori J. W. Runeberg, johtaja N. K. Nordenskiöld, lehtori K. W. Lille, yliopettaja F. V. Heikel, filosofianmaisteri K. H. Lindholm ja dosentti S. Levänen;

yksityisen suomalaisen alkeisoppilaitoksen: kollegiasessori K. A. Slöör, pankinjohtaja W. Eneberg, lähetysjohtaja, pastori C. G. Tötterman, professorit J. R. Danielson ja K. G. Hällstén sekä senaatin kielenkääntäjä A. F. Almberg;

privata nya svenska läroverket nimisen oppilaitoksen: kirjastonamanuenssi, filosofiantohtori R. A. Renvall, kauppias A. F. Wasenius, lääketieteentohtori A. F. Holmberg, insinööri G. E. Berggrén, eversti W. Th. von Kræmer ja professori S. O. Lindberg;

privata läroverket för gossar och flickor nimisen oppilaitoksen: rouvat E. A. Krogius, S. Sirén ja A. Federley, professori G. A. Asp, kollega G. E. Lagerblad ja pankinjohtaja K. Th. Wegelius;

yksityisen suomalaisen tyttökoulun: lehtorin rouvat E. L. Melander ja A. S. Almberg, tohtorin rouva A. K. Ignatius, lääketieteentohtori M. A. Äyräpää, rovasti A. W. Lyra ja tehtailija J. Nissinen;

yksityisten Sahlbergin ja Tavaststjernan koulujen: hovioikeudenneuvoksetar E. Mechelin, valtioneuvoksetar A. S. von Willebrand, rouva C. L. C. Lagerborg ja lääketieteellisensiaatti O. Heikel;

yksityisen saksalaisen tyttökoulun: everstin rouva O. Ehrnrooth, valtioneuvoksetar S. Andersin, rouva A. Mickwitz, neiti A. C. Blomqvist, ylim. professori M. W. af Schultén, ja komministeri K. T. Broberg; samoin kuin

opettajatar Rosa Helsingiuksen pientenlastenkoulun: kapteenin rouva A. Ch. Lagerborg, kanslianeuvoksetar C. W. K. Lagus, neiti F. A. Palmén ja lääketieteentohtori K. E. Holm.

Koululaitoksen ylläpidon kehoitettua kaupunginvaltuustoa ehdottamaan kouluneuvoston myöskin neiti A. Pippingin vastaperustetulle poika- ja tyttölyseolle, valtuusto lähetti ¹⁾ tämänkin asian edellä mainittujen valitsijamiesten käsiteltäväksi. Myöhemmin heille edelleen annettiin ²⁾ tehtäväksi ehdottaa yksi jäsen reaalikoulun ja yksi jäsen ruotsalaisen tyttökoulun kouluneuvostoon professorien Sælanin ja Pippingsköldin sijaan, jotka olivat kieltäytyneet tästä tehtävästä, minkä ohessa valitsijamiehille lähetettiin muutamien viimeksi mainitun koulun oppilaiden vanhempien ja holhoojien valtuustolle jättämä kirjelmä, jossa anottiin toimenpidettä, jotta valtioneuvos Z. Topelius jatkuvasti kiinnitettäisiin mainitun koulun kouluneuvoston jäseneksi.

Valitsijamiesten ehdotuksen mukaisesti kaupunginvaltuusto sen jälkeen päätti ³⁾ ehdottaa, että neiti Pippingin lyseon kouluneuvoston jäseniksi

¹⁾ Valt. pöytäk. 30 p. kesäk. 14 §. — ²⁾ S:n 13 p. lokak. 9 §. — ³⁾ S:n 3 p. marrask. 8 §.

valittaisiin seuraavat henkilöt, nimittäin: rouvat L. Florin, A. Federley ja J. Lindeberg, professori S. O. Lindberg, merikapteeni, hovineuvos L. Th. Krogius ja lääketieteenlensiaatti L. W. Fagerlund, reaalikoulun kouluneuvostoon lääketieteentohtori H. Ö. L. Holsti ja tyttökoulun kouluneuvostoon salaneuvos A. von Collan.

Valitsijamiesten vaali kansakoulujen kouluneuvostojen valitsemista varten. Valitsijamiehiksi kouluneuvostojen valitsemista varten kansakouluille lukuvuodeksi 1885—86 valittiin ¹⁾ vtt Mellin ja Sandberg, komministeri K. T. Broberg, lääketieteentohtori K. E. Holm ja kansakoulutarkastaja, filosofianmaisteri V. W. Öhberg.

Sunnuntaikoulun johtokunnan jäsenten vaali. Sunnuntaikoulun johtokunnan jäseniksi lukuvuodeksi 1885—88 kaupunginvaltuusto valitsi ²⁾ vtn Moringin kansakoulutarkastaja, filosofianmaisteri V. W. Öhbergin ja läkkiseppä G. W. Sohlbergin.

Jäsenten valitseminen väkijuomain anniskelu- ja vähittäismyyntiasioita käsittelevään valiokuntaan. Väkijuomain anniskelu- ja vähittäismyyntiasioita käsittelemään asetetun valiokunnan jäseniksi kaupunginvaltuusto valitsi ³⁾ vtt Renlundin, Sandbergin, Tallgrénin, Schildtin ja Nordmanin.

Edustajan valitseminen kuponkien polttilaisuuteen. Rahatoimikamarin esityksestä kaupunginvaltuusto päätti ⁴⁾ valita edustajansa olemaan saapuvilla viertotieobligatioihin kuuluvia lunastettuja korkokuponkeja poltettaessa, ja valitsi tähän tehtävään vtn Kullhemmin.

Tarkastajantodistajain määrääminen polttimoihin. Tarkastajantodistajaksi Kammion polttimoon kaupunginvaltuusto määräsi ⁵⁾ ent. poliisikomisarituksen A. Lindemanin ja P. Sinebryhoffin toiminimen polttimoon vaaturimestari G. W. Blombergin.

¹⁾ Valt. pöytäk. 30 p. kesäk. 23 §. — ²⁾ S:n s:n 22 §. — ³⁾ S:n 8 p. tammik. 2 §. — ⁴⁾ S:n 26 p. maalisk. 15 §. — ⁵⁾ S:n 15 p. jouluk. 24 §.